

INNEHÅLL

FÅGELRAPPORTER FRÅN VÄSTERÅS KOMMUN 1984.	Sid 1
EXKURSIONSRAPPORTER	27
REMISSVAR OM RIDÖARKIPELAGENS NATURRESERVAT	29
FÖRENINGSNYTT OCH NOTISER	
SOFs fågelvakt	31
Diabilder	32
Kassören påminner	32
Information till båtägare	33
Stuga uthyres på södra Gotland	34
Programkommitté bildas	34
Arsmötet 21 februari 1985	34
Styrelsemötet 27 februari 1985	35
Återverksamheten 1984 - 85.	36
Rapport från stugkommittén.	37

FÅGELRAPPORTER FRÅN VÄSTERÅS KOMMUN 1984.

Antalet inkomna rapporter steg under 1984 och nådde till slut samma nivå som 1982, dvs drygt 2500. 1983 fick rapportkommittén in knappt 2300 rapporter. Ännu mer glädjande är att antalet rapportörer stigit och att flera "helt nya" rapportörer skickat in sina observationer. Tjätet om att man skall rapportera sina fågelobservationer verkar göra nytta. På vissa fronter är det dock fortfarande segt, många "gamla" rapportörer skickar inte in några observationer om man inte tjarar... Men, men... på det hela taget är utvecklingen positiv.

En kort summering av fågelåret 1984: när det gäller avdelningen sällsynta fåglar sågs ingen superraritet, men en hel del roligt såsom jaktfalk och pilgrimsfalk samtidigt vid Boda. Pilgrimsfalk observerades för övrigt hela fyra dagar under året, vilket inte hänt på länge. KVV fick ännu en ny vadarart, två rastande kustsnäppor. Två observationer av labb gjordes under våren, ropande hökuggla hördes i mars, spelande nattskärror hördes i juni och dessutom noterades landskapets första häckning av snatterand. Listan kan fortsätta en bra bit till, men det är väl bättre att ni själva läser rapporten.

Låt 1985 bli ett år med ännu fler rapportörer. Ställ upp på rapportkommitténs motto: RAPPORTERA MERA.

Arbetet med fågelrapporten har delats upp enligt följande:

Storlom - Storskrake	Hans Olof Hellkvist
Bivräk - Tofsvipa	Thomas Skoglund
Kustsnäppa-Sävsparv	Martin Green

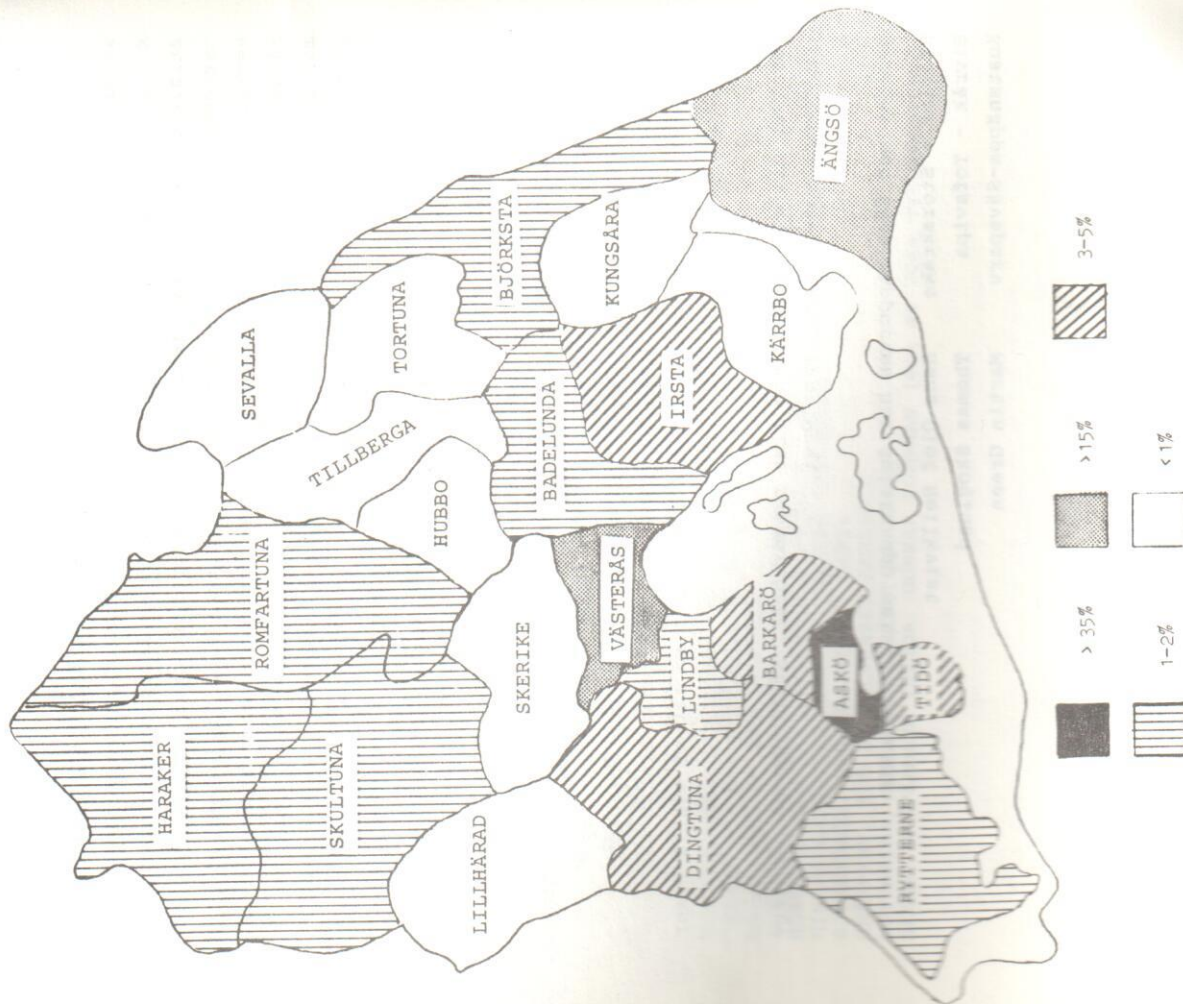
VOK:s rapportkommitté
gm

Martin Green

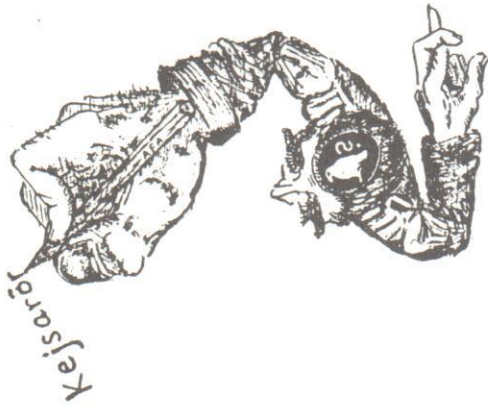
ILLUSTRATIONER

BRUN KÄRRHÖK, OMSLAGET. MARTIN TJERNBERG
 "SKUMMIS", SID 3. ANDERS F ANDERSSON
 HAKER, SID 5. INGA LINDELL
 KUNGBÖRN, SID 9. MARTIN TJERNBERG
 HÖKUGGLA OCH KÄNT SKÅDARPEJS, SID 18. PENTTI TATTI
 MINDRE HACKBETT, SID 20. MARTIN TJERNBERG
 BJÖRKTRAST, SID 26. PENTTI TATTI
 GRÄSPARV, SID 31. ELISABET KARLSSON
 NÖTSKRIKA, SID 38. ELISABET KARLSSON
 SKATA, BAKPÄRMENS INSIDA. GUNNAR FORSMAN (ett av VOKs vykortsmotiv).

Figur 1. Andel av det totala antalet fågelrapporter i olika delar av Västerås kommun 1984.

OBSERVATIONER

STORLOM (*Gavia arctica*). Under vårträcket sågs totalt 19 ex, under den relativt korta perioden 23.4-30.4. De flesta observerades vid Asköviken. I övrigt endast tre fynd, ett ex Asköviken 12.6 (PM), 1 ex norrut vid Gisselholmen, Ängsö 29.6 (TS) och ett rastande ex i Asköviken 6.10 (NB,MK).

SMÅDOPPING (*Tachybaptus ruficollis*). Ett ex övervintrade vid Västerås Ångkraftverk. Den sågs senast 5.4 (PM). Ett ex sågs i Asköviken 29.6 (PM). Ett ex påbörjade övervintring vid Ångkraftverket, där den sågs 24.11 och 15.12 (BE).

SKÄGGDOPPING (*Podiceps cristatus*). Stora ansamlingar ses årligen i Asköviken. Som mest sågs 196 ex 27.4 (MG). Ett vinterfynd i Kvicksund 27.12 (ARA).

SVARTHAKEDOPPING (*Podiceps auritus*). Sågs regelbundet i Asköviken under våren, från 21.4 (MG). Största antalet fyra ex noterades 26.4 (PJT) och 17.5 (MG). Häckning förekom även, en gammal fågel med två ungar observerades 20.7 (MG). Endast två fynd från övriga delar av kommunen. Ett ex Hällsjön 23.4 (YC), två ex Skurusundet, Ängsö 28.4 (TS, PM).

RÖRDROM (*Botaurus stellaris*). Tolv revir har lokaliserats. Askövikens (fem revir), Ångsö (fyra), Hässlösundet (två), Stavsholmen (ett) och Gruffert (ett). Dessutom har tutande rördrommar tillfälligt hörts vid Trossön med ett ex och på Ridön med två ex.

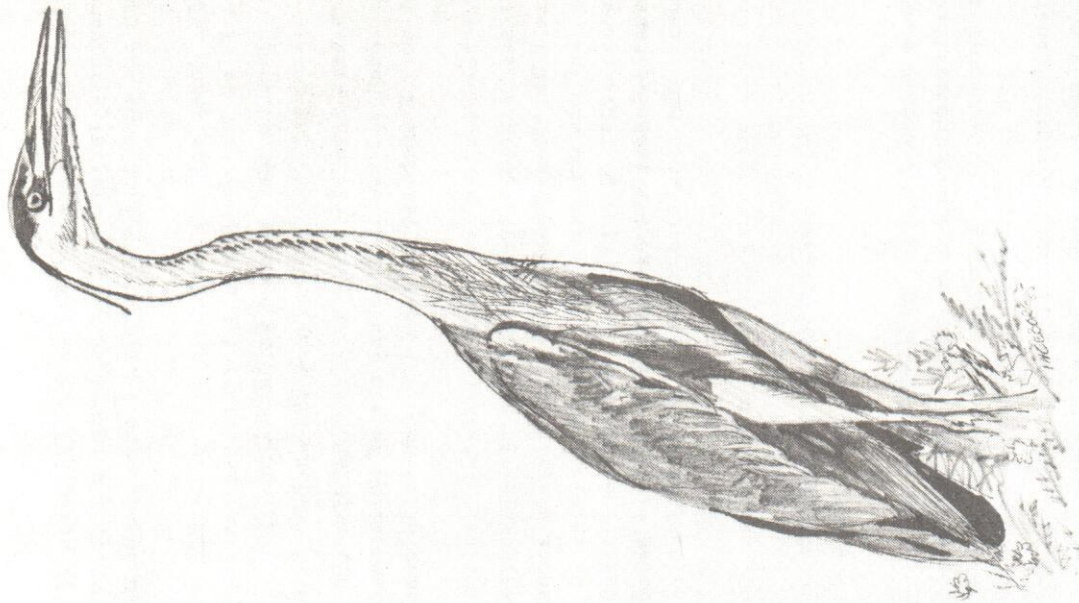
HÄGER (*Ardea cinerea*). Kolonin på Flottgrundet, Ångsö har efter en minskning växt sig större än någonsin. Där räknades 73 bon in 5.7 (TS). En ny koloni har upptäckts sydost om Långholmen, Kärrbo där det fanns ca 15 bon (AFA). Ormskår, Ridöarkipelagen härbargerade ca fem bon (AFA) och det intilliggande Pilgrundet ett bo (HOH). Tre vinterfynd har gjorts. Ett ex Ångkraftverket 22.12 (BE), ett ex Svanå 25.12 (NB) och två ex Skuthällan, Ångsö 31.12 (MG,ML).

KNÖLSVAN (*Cygnus olor*). Häckning rapporterad från Askövikens. Under sommaren sågs där tre kullar med sex, fyra respektive tre ungar. Även i Hässlösundet har en kull bestående av fyra ungar observerats (MG). I Björnösundet, Tidö sågs en ad med två juv 2.9 (GL). Några vinterfynd: 11 ex mot sydväst, Ångsö 9.1 (TS), tre ex Askövikens 2.12 (PJT), nio ad och två juv Askövikens 11.12 (PJT,PM), två ad Askövikens 12.12 samt fyra ad mot sydväst Ångsö 15.12 (NB,TG).

SÄNGSVAN (*Cygnus cygnus*). Något flyttstråk av betydelse tycks inte förekomma över kommunen. Under tiden 17.3 - 15.4 har 45 ex setts passera norrut. Dock rastade 69 ex vid Skultunasågen 17.4 (TG). Märkligt nog uppvisar höstflyttningen samma siffror, 45 ex drog mot sydväst under tiden 14.10 - 25.12. En sommarobservation, tre ex mot öster vid Ekeberga, Lundby 14.6 (MG).

SÄDGAÅS (*Anser fabalis*). Under vårstrecket, som pågick hela april, inräknades 604 sädgäss på väg norrut. Högsta dagssiffran 180 ex, som passerade vid Askövikens 29.4 (Öb). Bodafälten norr om Askövikens erbjuder mycket matnyttigt för gässen. Rastande fåglar sågs där 8.4 - 18.4, som mest 124 ex 12.4 (MG). Höststrecket uppvisar, för ovanlighetens skull, högre antal än vårstrecket. Av 665 sädgäss passerade samtliga, utom 60, Askövikens. Någon omfattande rastning under hösten har inte noterats.

BLÅSGÅS (*Anser albifrons*). Av denna art föreligger ett fynd 14.4, då en ad rastade tillsammans med sädgäss på Bodafälten (TS).

GRÅGÅS (*Anser anser*). Under april och maj har arten regelbundet uppträtt vid Askövikens. Högsta antalet, sju ex sågs 21 - 22.5 betande på Lövstafälten (HOH). På Ångsön har upp till fyra ex noterats under tiden 7.4 - 30.5 (TS m fl). Mellan Aggarön och Ridön sågs tre ad och fem juv den 28.7, samma sällskap plus ytterligare en ad den 11.8 och 20.8 (AFA). Under hösten har arten noterats vid sex tillfällen från 27.8 - 5.11 alla vid Askövikens. Största antal 27 ex sågs 9.10 (NB, JR).

SNÖGÅS (*Anser caerulescens*). Ett ex Trådarängarna 22.4 (TS) och ett ex Mellansundet, Rytterne 5.5 (ML). Dessa är troligen ättlingar till de snögäss som en gång i tiden hölls i dammarna på Djäkneberget.

OBES. GÄSS (*Anser sp.*). 83 obestämda gäss passerade under vårstrecket, däribland 80 ex över Berghamra 3.5 (GL). Under hösten passerade 184 obestämda gäss, huvudsakligen över Askövikens.

PRUTGÅS (*Branta bernicla*). Tidigare finns endast två fynd i kommunen. I år sågs arten vid tre tillfällen: ett ex Mellansundet 7.4 (PJT), 50 ex mot norr Steneborg, Barkarö (RL) och en ad rastade i Askövikens 10.10 (PM).

BLÅSÅND (*Anas penelope*). Från Askövikens är arten rapporterad 23 gånger: april (nio), maj (fem), juni (tre), juli (två), augusti (ingen), september (en) och oktober (tre). Största antalet 20 ex noterades 2.9 (HOH). Endast tre fynd från Ängsö: två ex Granfjärden 2.5 (MG), sju ex Ängsö 5.5 samt två ex Tallgås 14.5 (PM). Dessutom observationer i Asköbäcken, vid Boda 12.4 (MG) och 16 ex vid Skultunasågen 27.4 (TG).

SNATTERAND (*Anas strepera*). Häckade vid Askövikens. En hona med två ungar sågs 29.6. Dessutom observerades en hane 12.6 och 4.7 samt ett ex 12.7 och 28.7 (MG). Detta är den första kända häckningen i Västmanland.

KRICKA (*Anas crecca*). Flockar på minst 25 ex har setts i Askövikens vid två tillfällen. 52 ex 22.4 (MG) och 28 ex den 23.4 (PM). 43 ex sågs i Hässlösundet 19.4 (TS) och 25 ex i Mellansundet 25.4 (MG).

GRÄSÅND (*Anas platyrhynchos*). Flockar på över 300 ex har endast rapporterats från Västerås stränder. 505 ex i Västerås hamn 3.1 (ARA) och 350 ex vid ÄKV 18.2 och 420 ex 13.3 (PM).

STJÄRTAND (*Anas acuta*). Trots den så gott som dagliga bevakningen av Askövikens under våren, så har endast två observationer gjorts under denna period. Två ex sågs 27 och 28.4 (MG,PJT). Här visade sig även ett ex 22.9 (MG). Från Ängsö en observation: fyra ex 3.5 (MG).

ARTA (*Anas querquedula*). Även årtan har hållit sig dold för ornitologernas blickar. Endast sex fynd, varav fyra i Askövikens: ett par 23.4 (HOH), en hane 29.4 (ÖD), en hane 6.5 (ML) och ett ex 4.7 (MG). En hane i Mellansundet 6.5 (PJT) och ett par i Skurusundet, Ängsö 26.5 (PM).

SKEDAND (*Anas clypeata*). Funnen 14 gånger vid Askövikens, som mest med tre ex 27.6 (MG). Övriga observationer gjorda där 23.4 - 3.6. Från andra delar av kommunen föreligger fynd från Hallingen, Ängsö ett ex 29.4 (TS), en hane Mellansundet 6.5 (PJT) och en hane vid Skultunasågen 16.5 (MG).

BRUNAND (*Aythya ferina*). Flockar på minst 25 ex har endast rapporterats från Askövikens. Detta har skett vid 16 tillfällen under perioden 17.4 - 24.5. Största antalet 62 ex noterades 30.4 (HOH).

VIGG (*Aythya fuligula*). Flockar på minst 50 ex har setts i Askövikens vid 18 tillfällen: april (åtta ggr) och maj (tio ggr). Största antalet 120 ex 27.4 (MG). Vintertid sedd vid tre tillfällen. Fem - tio ex i Askövikens 2.12 (PJT,HOH), 36 ex 11.12 (PJT,PM) och en hona vid Kvicksund 27.12 (ARA).

ALFÅGEL (*Clangula hyemalis*). En hona Askövikens 25.11 (ML,NB). Detta är det första fyndet från lokaien.

SJÖORRE (*Melanitta nigra*). Huvudsakligen funnen i Ängsöarkipelagen. Tio ex Granfjärden 12.5 (AFA), 30 - 35 ex Kungsårafjärden 14.5 (PM), fyra ex Fagerön 14.5 (PM), dessutom hördes en flock sträcka nattetid vid Ekeholm, Barkarö 20.5 (HOH). En höstobservation: ett ex Granfjärden 25.11 (TS).

SVÄRTA (*Melanitta fusca*). Ett par i Granfjärden 3.5 (MG), en hane Oxvfjärden 30.9 (TS), fyra ex mot sydväst Västeråsfjärden 10.11 (PM, skrakexkursionen) samt ett ex Granfjärden 25.11 (TS).

KNIPA (*Bucephala clangula*). I april sågs flockar på över 50 ex i Askövikens vid fem tillfällen. Största ansamlingen, 76 ex den 21.4 (MG). En vinterobservation, också i Askövikens, där två ex sågs 11.12 (PM).

SALSKRAKE (*Mergus albellus*). Sedd i Askövikens 18 gånger: april (elva), maj (en), oktober (tre) och november (en). Största antalet, sju ex 25.4 (HOH). En hane Borgåsund 8.4 (TS,PJT), en hona Skultunasågen 17.4 (TG), två par Grisfjärden 24.4 (LG) samt två ex Labbarn, Ångsö 27.4 (TS).

SMÅSKRAKE (*Mergus serrator*) Något färre rapporter än normalt, huvudsakligen från Ångsöarkipelagen, varifrån sju fynd är rapporterade. Som mest sågs 24 ex på Granfjärden 3.5 (MG). Ett sommarfynd: ett ex Gisselholmen, Ångsö 29.6 (TS). Dessutom sågs ett par vid Stengrundet, Ridön 27.5 (HOH,RL).

STORSKRAKE (*Mergus merganser*). Två häckningar kända: en hona med åtta ungar vid Gisselholmen, Ångsö 29.6 (TS) och en hona med tre ungar vid Stora Skutterön 19.7 (BE). Största flokken: ca 900 ex på Granfjärden 13.11 (PM). En vinterobservation, 12 ex Kvicksund 5.1 (ARA).

BIVRÅK (*Pernis apivorus*). Tre revir runt Askövikens (MG) och en häckning i Romfartuna (GL) har rapporterats. Förekomsten i kommunen är bristfälligt känd och från de senaste trettio åren finns endast rapporter om sju häckningar. För att på ett bättre sätt kartlägga förekomsten och i framtiden hålla arten under uppsikt är rapportkommittén intresserad av samtliga observationer under häckningstid.

HÄVSÖRN (*Haliaeetus albicilla*). Från 1984 kan summeras 29 observationsdagar, vilket är det näst bästa genom tiderna. Merparten av iakttagelserna har i vanlig ordning rapporterats från Ångsöarkipelagen där minst fem ex (2ad+2subad+1juv) sågs fram till 7.4 och 2 ad + 1 juv/subad ex från 2.12 och fram till årsskiftet. Övriga observationer: en ad Svinskär, Rytterne 5.1 (ARA), två ad ex Skorven, Rytterne 7.1 (PM), två ex 24.3 Askövikens (DG,ML), ett subad ex Askövikens 25.3 (PM,TS), tre ex Västeråsfjärden 1.4 (AFA), en juv Askövikens 7 - 8.4 (DG,MH,ML) och ett ex Trådarängarna 26.11 (ÅB).

BLÅ KÄRRHÖK (*Circus cyaneus*). På Ångsön sågs en adult hane tre gånger under tiden 15.1 - 21.2, vilket utgör den andra kända övervintringen i kommunen. Övriga vinterfynd var ett honfångat ex vid Stavsholmen 5.1 (ARA) och en ad hane vid Myrby, Romfartuna 4.12 (LG). Årets fem

vinterfynd är ovanligt många, då totalt 14 vinterfynd inrapporterats sedan 1963. Den förra övervintringen genomfördes av ett honfångat ex vid Askövikens 1976.

FJÄLLIVRÅK (*Buteo lagopus*). Tolv observationsdagar under våren, varav ett ex vid Boda, Dingtuna 17.5 (MG) är notabelt. Hösten bjöd på flera goda sträckdagar och totalt 18 observationsdagar. De tre bästa noteringarna gjordes vid Askövikens enligt följande: 16 ex 29.9 (NB), 13 ex 8.10 (PM) och 22 ex 9.10 (PM). Årets totalsumma 30 observationsdagar ligger klart över genomsnittet för perioden 1974 - 1983

KUNGSÖRN (*Aquila chrysaetos*). I Ångsöområdet sågs minst tre olika fåglar fram till 11.2. Övriga observationer: en juv/subad Irsta k:a 5.2 (ML), en juv/subad Askövikens 2.3 (MG) och 18.3 (NB), samt en ad Tidö 11.12 (PUT,PM) och en subad Ångsö 16.12 (NB,NL).

1984

TORNFALK (*Falco tinnunculus*). Tolv observationsdagar 1984 tillhör de lägsta årssummorna de senaste åren. Iakttagelserna fördelade sig över året enligt följande: april (sex), maj (ingen), juni (ingen), juli (ingen), augusti (en), september (tre) och oktober (två). Inte heller i år några häckningar alltså. Senast häckade två par 1982.

STENFALK (*Falco columbarius*). Årets 21 observationsdagar, snävt fördelade på april (15) och september (6), ligger klart över genomsnittet för de senaste tio åren.

LÄRFALK (*Falco subbuteo*). Totalt 46 fynddagar 1984, vilket är den högsta noteringen hittills ($\bar{x} = 31$ 1979-83). Häckningar från Dingtuna och Ångsö socknar har rapporterats. Sammanlagt har endast åtta häckningar rapporterats genom åren, vilket gör att vår kunskap om lärkfalkens status i Västerås kommun är bristfällig.

JAKTFALK (*Falco rusticolus*). Ett juv/subad ex sågs vid Boda, Dingtuna 11.4 (PJT,PM). Femte fyndet i kommunen. Det första gjordes så sent som 1971 och det senaste 1982.

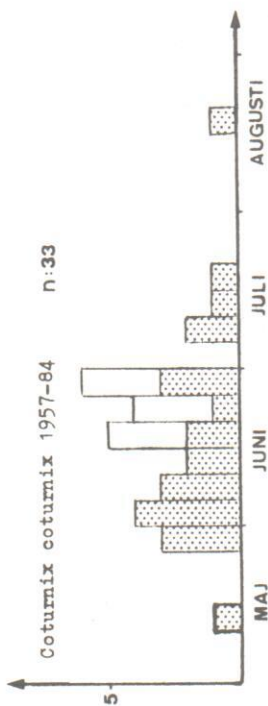
PILGRIMSFALK (*Falco peregrinus*). En yngre hane sågs vid Boda, Dingtuna 10 - 12.4 (DG,JD,PM) och på samma plats dessutom en gammal fågel 10.4 (PJT,PM). Dessutom en ad vid Asköviken 25.8 (PK). Arten gästar ej kommunen årsvisst.

JÄRPE (*Bonasa bonasia*). Ovanligt många observationer fördelade på följande socknar: Dingtuna (1), Kungsåra (1), Romfartuna(2), Rytterne (5) och Ångsö(1).

ORRE (*Tetrao tetrix*). En för kommunen ovanligt stor flock var 27 ex vid Posttorpet, Skultuna 29.1 (PM).

VAKTEL (*Coturnix coturnix*). Ett ex spelade söder Bovallen, Skultuna 16 - 17.6 (L Hedström). Nu observerad för fjärde året i rad i kommunen. Vaktelns säsongsmässiga uppträdande, se figur 2.

Artens uppträdande i kommunen 1957 - 1984 redovisas i figur 3. Den geografiska fördelningen av dessa observationer redovisas i figur 4.

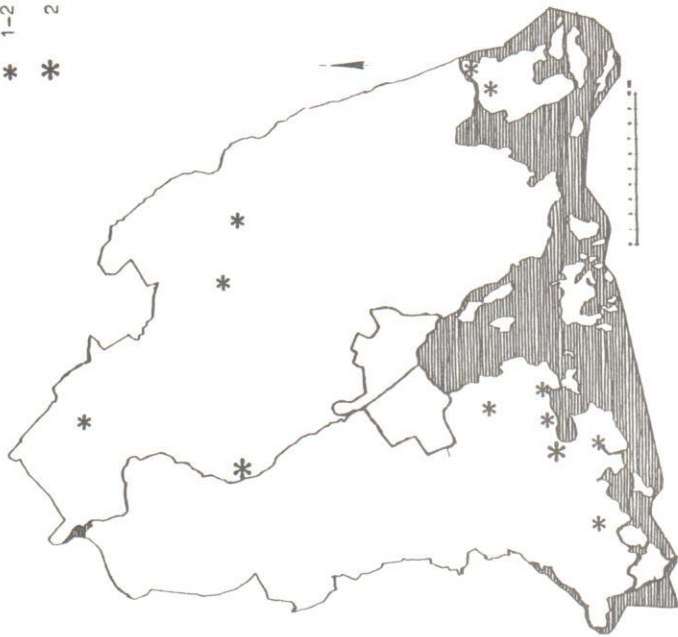
Figur 2. Tidsmässig fördelning av alla vaktelobservationer i Västerås kommun 1957-1984.

Figur 3. Spelande vaktlar i Västerås kommun 1957-1984. Orasterad del av stapel anger tre ex i Skultuna 19-26.6 1982, vars ursprung kan diskuteras.

* 1-2
* 2

Coturnix coturnix
1957 - 84

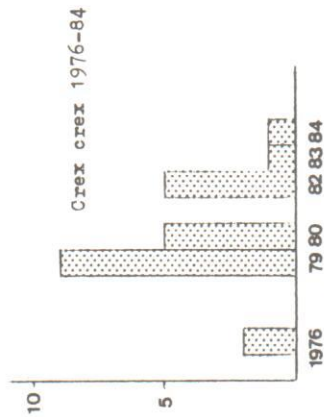

Figur 4. Geografisk fördelning av alla vaktelobservationer i Västerås kommun 1957-1984.

SMÅFLÄCKIG SUMPÖNA (porzana porzana). Endast observerad i Asköviken, den enda lokal i kommunen där arten uppträder årligen. Där hördes ett ex vid sex tillfällen 24.5 - 12.6 (MG mfl), men intressantare är ett visst ex 5.5 (HOH).

KORNNARR (Crex crex). Åter ett magert år för kornnarrar i Västerås kommun - endast en iakttagelse: ett ex Frövisjön 28.5 (LG). Kornnarrrens uppträdande i kommunen 1976 - 1984 redovisas i figur 5.

RÖRHÖNA (*Gallinula chloropus*). Som vanligt endast en handfull observationer. För året rapporterad från Ängsö, Hässlösundet, Lillåskajen, Asköviken och KVV. Inga vinterfynd eller observationer över huvudtaget från Svartån.

Figur 5. Antal observerade kornnarrar i Västerås kommun 1976-1984.

SOTHÖNA (*Fulica atra*). Första vinterfyndet sedan 1981: ett ex vid ÅKV 11.12 och 15.12 (BE,PJT,PM).

TRANA (*Grus grus*). Från årets skörd av tranobservationer kan följande nämnas. 89 ex rastade på en åker vid Solinge, Romfartuna 15.9 (GL) Goda sträckdagar var 29.9, då 200 ex (99+56+45) passerade Asköviken (LG) och 8.10, då 98 sydsträckande ex noterades över Hacksåtra, Dingtuna (TG).

STRANDSKATA (*Haematopus ostralegus*). Rekordmånga observationer 1984, se figur 6. Ur årets rapporter kan nämnas fem observationer på Björkskärr, Ängsö, av ett till tre ex 27.5 - 10.7 (TS mfl).

MINDRE STRANDPIPARE (*Charadrius dubius*). Som vanligt flitigt rapporterad från KVV under tiden 2.5 - 24.8, med upp till tre ex, men inga rapporter tyder dock på häckning. Häckningsförsök gjordes dock på Trådrångarna, där bl a parning noterades 17.5 (AFA). Övriga notabla rapporter är ett ex i ett grustag i Romfartuna 17.6 (TS) och två spelande ex Stavholmsviken 27.6 (ARA).

STÖRRE STRANDPIPARE (*Charadrius hiaticula*). Upp till fyra ex sedda vid KVV i maj (1 gång), juni (1), juli (1), augusti (14) och sep-

Figur 6. Antal observerade strandskator i Västerås kommun 1958-1984.

tember (3). Dessutom tre observationer på Trådarängarna och fyra vid Askövikens.

LJUNGPIPARE (*Pluvialis apricaria*). Största flocken utgjordes av 42 rastande ex på Ångsön 1.5 (MG).

KUSTPIPARE (*Pluvialis squatarola*). Iakttagen i september (tre ggr) och oktober (en) vid Askövikens.

TÖFSVIPA (*Vanellus vanellus*). En totalinventering utfördes 1984 och resultatet visade på 187 par i Västerås kommun (MG). För en detaljerad redovisning av inventeringsresultatet hänvisas till Informationsbladet nr 2 1984.

KUSTSNÄPPA (*Calidris canutus*). Två adulta ex rastade vid KVV 9.8 (JR,NB). Fyndet var det första för lokalerna och därmed har 27 vadarter observerats vid KVV.

SMÅSNÄPPA (*Calidris minuta*). Mellan 15.8 och 20.9 observerades arten 10 ggr vid KVV. Som mest sågs tre ex 17.9.

MOSNÄPPA (*Calidris temminckii*). Anmärkningsvärt att endast vårfynd gjordes av arten 1984. Mellan 9 och 19.5 sågs arten två gånger vid Trådarängarna (1 ex), en gång vid KVV (1 ex) och tre gånger vid Askövikens (2+6+3 ex). Inte ett enda fynd under hösten.

KÄRSNÄPPA (*Calidris alpina*). Ett vårfynd: hela 50 ex sågs rasta vid Askövikens 1.6 (PJT). Vid KVV observerades arten regelbundet från 29.7 till 24.9, med som mest åtta ex 9.8. På Gimpelstenarna i Granfjärden sågs som mest två ex i början av augusti (AFA). Dessutom sträckte ett ex mot söder vid Enbackens skjutbana 8.8 (HOH).

BRUSHANE (*Philomachus pugnax*). Observerad 16 gånger under våren, mestadels vid Askövikens. Under hösten noterades arten också 16 gånger, fyndet var ganska jämnt fördelade mellan KVV och Askövikens. Som mest sågs 17 ex vid Boda, Dingtuna 16.8.

DVÄRGBECKASIN (*Lymnocyptes minimus*). Ett ex stöttes upp vid pumpstationen, Askövikens 12.5 (DG, MG).

ENKELBECKASIN (*Gallinago gallinago*). Ett sent ex sågs vid Askövikens 4.11 (KJ).

MORKULLA (*Scolopax rusticola*). En sen observation: två + ett ex norr Skogsänsvikens, Tidö 6.11 (PM).

MYRSPOV (*Limosa lapponica*). Ett ex sträckte österut över Skurusundet, Ångsö 19.6 (ML, TB), myrsponar hördes sträcka över Stallhagen, Västerås på natten 19.6 (ML). På morgonen 10.7 sträckte en flock på hela 160 ex södret förbi Askövikens (MG). Detta är den största myrsponflock som setts i kommunen. Dessutom två ex mot söder över Åkeräng, Ångsö 2.8 (DG, ML).

SMASPOV (*Numenius phaeopus*). Som vanligt dominerar vårfynden. Ett ex Mellansundet, Åholmen 28.4 (PJT) och ett ex mot söder N Långholmen, Ångsö 3.5 (MG). Vid Asköviken noterad fyra gånger 30.4 - 15.5. Notabelt är att småspovar rastade på den försöksrestaerade ångsrutan med ett ex 30.4 (HOH) och tre ex 15.5 (MG). Enda höstfyndet utgörs av ett ex mot söder vid Boda, Dingtuna 19.8 (MK,NB)

STORSPOV (*Numenius arquata*). Arten var 1984 föremål för en landskapsinventering och resultatet av denna för Västerås kommun har redan presenterats i VOK: Info 2:84. Kort kan sägas att 16 par hittades (MG). Annars noterades 83 storspovar sträcka norrut vid Asköviken under våren. 27.4 sågs hela 111 ex sträcka förbi Vedbotippen, fördelade på tre flockar (35+16+60) (MG). Från sydsträcket bör nämnas 50 ex över Åkeräng, Ångsö 22.6 (TS) och 26 ex över Ångsö 2.7 (AL).

SVARTSNÄPPA (*Tringa erythropus*). Även detta år gjordes endast 11 observationer, varav sju på våren och fyra på sensommaren. Som mest sågs sex ex sträcka mot N vid Asköviken 10.5.

RÖDBENNA (*Tringa totanus*) Sex vårobserverationer, varav fyra från Asköviken, en från Trådarängarna och en från Ångsö. Höstetid observerad en gång vid Asköviken, en gång på Ångsö och tre gånger vid KVV. Notabelt är sex ex som rastade på Asköängarna 13.5 (JR,MR).

GLUTSNÄPPA (*Tringa nebularia*). Under vårsträcket sågs arten 20 ggr, vid Asköviken (17 ggr) och Trådarängarna (3 ggr). Första observationen gjordes redan 21.4. Som mest sträckte 24 ex mot N vid Asköviken 10.5 (MG). Åtta observationer under "höststräcket", varav de flesta från Asköviken. Endast en observation från KVV (jfr 1983).

SKOGSSNÄPPA (*Tringa ochropus*). Spelande ex rapporterade från 10 lokaler. Varnande fåglar har hörts vid Persbo, Kärrbo 16.6, Kolarstugan, Svanå 2.5 - 8.6 och Rastisskogen, Asköviken 4.7.

GRÖNBENNA (*Tringa glareola*). 23 observationer under vårsträcket. Som mest rastade 34 ex på Askövikens strandängar 10.5 (MG). 11 observationer under "höststräcket", som mest med 15 ex Asköängarna 29.6 (FB,NB). Endast en observation vid KVV.

ROSKARL (*Arenaria interpres*). Två ex Gimpelstenarna 27.5 (PM,TS) och en juv Gimpelstenarna 8.8 (AFA).

LABB (*Stercorarius parasiticus*). Två observationer har gjorts under 1984 av denna hos oss sällsynta art. Ett ex över Västerås centrum 20.4 (BK,RK) och ett ex vid Askövikern 2.5 (NB).

DVÄRGMÅS (*Larus minutus*). Två ex i ad vinterdräkt sågs öster om Almö-Lindö 29.9 (AFA). Ett ex i första vinterdräkt sågs på Ridö-fjärden 10.11 (PM,TS mfl).

FISKMÅS (*Larus canus*). Ett vinterfynd från januari: ett ex över Västerås centrum 14.1 (DG).

SILLTRUT (*Larus fuscus*). En ad i småbåtshamnen 8.6 (HOH), en subad Tallskären, Ångsö 10.6 (TS) och 12 ex mot söder Askövikern 6.10 (HOH).

HAVSTRUT (*Larus marinus*). Totalt 57 observationer, varav knappt hälften från Ångsöarkipelagen. Vinterfynd: en ad Svinskär, Kvicksund 5.1 (ARA) och fyra observationer runt Ångsö i december. Som mest noterades 35 ex rasta i Västerås hamn 3.4 (MG). Ett par häckede på Skorven i Blacken (AFA).

SKRÄNTÄRNA (*Sterna caspia*). Tio observationer mellan 30.6 och 13.8, mestadels från Ångsöområdet. Till större delen var det enstaka fåglar, som mest sågs tre ex vid två tillfällen. Notabelt: ingen observation gjord vid KVV.

SILVERTÄRNA (*Sterna arctica*). Två flockar noterades på nordsträck vid Asköviken: 14 ex 10.5 och sju ex 15.5 (MG).

SVARTTÄRNA (*Chlidonias niger*). Kolonin i Asköviken minskade katastrofalt och endast tio par häckade. Detta kan jämföras med tidigare år då 30 - 40 par häckat. Som mest sågs sju flygga ungar i juli (MG). En observation utanför Asköviken: ett ex Svanå 19.6 (JR,NB).

RINGDUVA (Columba palumbus). Fem vinterfynd samtliga från Berghamra, Västerås: ett ex 4.2, två ex 17.2 och tre ex vid tre tillfällen 9 - 26.12 (GL).

TURKDUVA (Streptopelia decaocto). Spelande exemplar eller observationer under häckningstid från 13 lokaler i Västerås. Största flokken var 17 ex Korsängsgården 9.1 (TS). Ett fynd utanför Västerås: ett ex Borgåsund 8.4 (PJT).

HÖKUGGLA (Surnia ulla). Som en efterdyning till den stora invasionen hösten 1983 följde sex observationer i början av 1984. Två i januari, två i februari och tre i mars från spridda lokaler. Notabelt är att ett ex spelade för fullt i kommunens norra delar under mars.

SPARVUGGLA (Glaucoedon passerinum). Ingen vårobservation av arten gjordes. Årets första sparvuggla sågs vid Lundby k:a 28.6 (FB,NB). Under hösten sågs arten tre gånger vid Asköviken 28.10 - 25.11 (MG,HOH). Dessutom ett ex Ångsö slott 14.11 (LG).

KÄTTUGGLA (Strix aluco). Sex unggullar rapporterade. Dessa var fördelade enligt följande: Barkarö (1), Tortuna (2), Irsta (2) och Björnön (1). Se uppsats i VOK:s Info 2:84.

HORNUGGLA (Asio otus). Sju unggullar rapporterade, fördelade enligt följande: Romfartuna (5), Björksta (1), och Asköviken (1). Se uppsats i Vok:s Info2:84. Två vinterfynd gjordes: ett ex Björkshagen, Askö 15.2 (HOH) och ett ex söder Gryta, Västerås 21 - 22.2 (PJT).

JORDUGGLA (Asio flammeus). Sex observationer visd Asköviken 14.3 - 22.4, som mest två ex 14 -19.3 (GF,NB). Två observationer från Ångsö: ett ex 24.3 (DG,TS) och ett ex 1.5 (MG).

HORN/JORDUGGLA (Asio otus/flammeus). Ett ex Asköviken 28.4 (ÖD) och ett ex mot söder på hög höjd vid Asköviken 9.10 (JR,NB).

PÄRLUGGLA (Aegolius fumerus). Sju - åtta ropande i kommunens norra delar under mars. 1983 hördes här ett ex och 1982 åtta ex.

NATTSKÄRRA (Caprimulgus europaeus). Två ex spelade under juni i kommunens norra delar (LD,PJT mfl). Tidigare fanns inga rapporter om spelande nattskärror i Västerås kommun i rapportkommitténs arkiv.

TORNSVALA (Apus apus). Två fynd i september och ett i oktober utgör observationer utanför den normala observationstiden.

KUNGSFISKARE (Alcedo atthis). Ett ex upptäcktes vid ÅKV 31.12 (MH). Närmast föregående fynd vid lokalen gjordes i januari 1977.

MINDRE HACKSPETT (Dendrocopos minor). Första årets insamlade av rapporter om mindre hackspett gav totalt 64 observationer. Koncentrationen kring Målarområdet är mycket stor, endast två observationer har gjorts norr om detta område. Det beror dels på att den

är vanligare i Mälardalen, men framförallt bristen på fågelskådare i de norra delarna av kommunen.

TRÄDLÄRKA (*Lullula arboera*). Ett ex Labbarn, Ängsö 7.4 (MG), ett ex Askövikens 8.4 (DG, MH), ett ex Stensjö, Tidö 8.4 (TS), tre ex Jordmarken, Rytterne 22.9 (ARA) och ett ex Tidö slott 8.10 (PM) utgör fynden under sträcktiden. Dessutom sjöng ett ex söder Eriksdal, Dingtuna 17.6 (TH).

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA (*Anthus cervinus*). Endast tre observationer, ett ex Ängsö 3.9 (PM), ett ex Askövikens 9.9 (MK, NB) och ett ex Boda 22.9 (MG).

GULÄRLA (*Motacilla flava*). Bristfälligt rapporterad som vanligt. Åndock: sju revir på Trådarängarna (ÅB), 11 par vid Holmaviken, tre par vid Gångholmen och ca 10 par vid Askövikens (MG).

STRÖMSTARE (*Cinclus cinclus*). Ett ex vid Forsby kvarn 20.1, 22.1, 29.1 och 16.11 (PM, TG mfl). Vid Svanå säga ett ex 14.1, två ex 5.2, ett ex 26.2, ett ex 28.10 och två ex 25.12 (DG, NB mfl). Vid Nykvarn, Sagån sågs två ex 14.1 (DG, ML), ett ex 12.2 (HOH, TS). Dessutom två ex vid Hällsjön 14.1 (DG, ML), ett ex vid Kärsta, Björkstå 14.1 (GL, TS) och ett ex vid Kvarnen i Västerås 7.2 - 19.3 (MH).

GÄRDSMYG (*Troglodytes troglodytes*). Sjungande på fem lokaler under våren. Tre vinterfynd, samtliga från Askövikens: ett ex 6.1, 24.12 och 26.12 (HOH).

RÖDHÅKE (*Erythacus rubecula*). Den milda inledningen av vintern förde med sig tre sena rödhåkefynd: ett ex Askövikens 3.11 och 25.11 samt ett ex Olsbo, Ängsö 9.12 (NB, MK).

BLÅHÅKE (*Luscinia svecica*). Inget vårfynd. Vid Askövikens totalt 29 ex 20.8 - 22.9, med fem ex 20.8 som toppnotering. Vid KVV noterades totalt 18 ex 15.8 - 12.9, max tre ex 20.8 och 8.9. Därmed kom siffrorna upp till det normala igen efter fjolårets bottennotering.

SVART RÖDSTJÄRT (*Phoenicurus ochrurus*). En hane sjöng vid Arosbygdens silo 29.5 - 1.7 (MG mfl).

RINGTRAST (*Turdus torquatus*). En hane sågs på Vedbotippen 22.4 (MH). Arten har nu observerats vid denna lokal under tre av de senaste fyra vårarna.

KOLTRAST (*Turdus merula*). Ett femtiotal individer rapporterades från spridda platser under jan - feb. December var mycket mild, vilket medförde att väldigt många koltrastar stannade kvar. De flesta har rapporterat den som vanlig under december.

RÖDNINGETRAST (*Turdus iliacus*). Ett ex Ektorpet, Ängsö 6.1 (TS). Konstigt nog inga rapporter från december.

DUBBELTRAST (*Turdus viscivorus*). 14 observationer under perioden 1 - 23.4 och nio observationer 29.9 - 11.11. Två vinterfynd: ett ex Steneborg, Barkarö 7.12 (RL) och ett ex Stensjö, Tidö 11.12 (PJT, PM).

FLODSÄNGARE (*Locustella fluviatilis*). Sjungande ex hörda vid Junkebo, Haraker 16 - 17.6 (AFA, PJT), väster Björkstå k:a 16 - 17.6 (gm AFA) och Askövikens 20.7 (LG). Totalt har nu 23 fynd gjorts efter 1975 i kommunen och det var åttonde året i rad som arten hördes vid Askövikens.

KÄRRSÄNGARE (*Acrocephalus palustris*). Ett ex sjöng vid Asköbäckens 24.5 - 29.6 (MG mfl), ett ex vid Källskär, Askövikens 27.6, ett ex Tidö-Lindösundet 10 - 11.6 (HOH), 1 - 2 ex Källsta, Irsta 3 - 17.6 (ML, TS mfl), ett ex Springsta, Kärrobo 5 - 17.6 (MG, ML), ett ex Ängsjön 15.6 (PM, TS), ett ex nordost Åbylund, Romfartuna 17.6 (TS), ett

ex Nykvarn, Björksta 29 - 30.6 (AFA,HOH), två ex sydost Äs, Romfartuna 16 - 17.6 (HL mfl), ett ex norr Frösvi, Romfartuna 16 - 17.6 (HL mfl) och ett ex Skultuna k:a 16 -17.6 (HL).

TRASTSÅNGARE (*Acrocephalus arundinaceus*). Första trastsångaren för 1984 hördes i Asköviken 17.5. I juni hördes som mest 7 - 8 ex sjunga i viken (MG).

HÄRMSÅNGARE (*Hippolais icterina*). Totalt 25 ex har rapporterats, varav sju från Askö-Tidöområdet, fem från Ängsö och fem från Västerås stad.

GRANSÅNGARE (*Phylloscopus collybita*). 13 vårfynd och nio höstfynd blev årets skörd av gransångare. Notabelt är en observation vid Askö-viken 6.10, där gransångaren i fråga "såg helt grå ut och hade ett läte som liknade näktergalens varningsläte "hih" (HOH). Kan det ha rört sig om den sibiriska tristisvarianten?

SOMMARGYLING (*Oriolus oriolus*). Årets enda fynd av denna art gjordes då ett ex hördes sjunga vid Stensjö, Tidö 25.5 (MH).

VARPÅGEL (*Lanius excubitor*). På Ängsö sågs två - tre ex fram till april, under oktober - december sågs fyrs ex. Vid Asköviken noterades två ex under januari - april och två ex från slutet av september till december. Från kommunens övriga delar har sju ex rapporterats under januari - april och fem ex under oktober - december.

NÖTKRÅKA (*Nucifraga caryocatactes*). Vår- och sommarfynd: ett ex Boasjön, Tidö 1.4 (ML), ett ex 2.7 (MG), ett ex söder Tärnö, Tidö 11.7 (MG), ett ex Stensjö, Tidö 20.7 (MG), ett ex Löt, Askö 5.3 (HOH), ett ex Lövsta, Askö 27.2 (AFA), två ex Johannisberg 7.4 (PM), ett ex Storången, Ängsö 10.7 (AL); ett ex väster Fastberga, Skerike 29.7 (MG). Vinterfynd: ett ex Storångsberget, Ängsö 6.1 (TS), två ex Ekeholm, Barkarö 9.12 (HOH) och två ex Lista kärr, Skerike 20.12 (TG).

RÅKA (*Corvus frugilegus*). Totalt 43 ex inrapporterade 4.3 - 3.5, merparten dock i mars. Dessutom en ad vid Boda 15.8 (NB,MK) och ett ex vid Målhammar, Björksta i september (AFA).

KORP (*Corvus corax*). Sedd på Ängsö 49 dagar. Största antalet noterades i slutet av januari då 60 ex sågs (MG). Ett par häckade och fick ut fyra ungar (PM). Observerad 52 dagar i Askö-Tidöområdet med som mest 32 ex 6 och 15.1 (HOH). Annars rapporterad från 27 lokaler i kommunen, bl a en häckning i Svanå (NB).

STARE (*Sturnus vulgaris*). Fyra vinterfynd: 12 ex vid Boda 14.1 (ML), ett ex Bryggargården, Västerås 12.1 (DG) och 16 ex 7.2 (DG) och 10 ex Vallby 31.1 (MH).

BOFINK (*Fringilla coelebs*). Under januari - februari noterades sju ex på spridda lokaler i Västerås stad. Från december rapporterats ca 12 ex i Västerås och vid Askö.

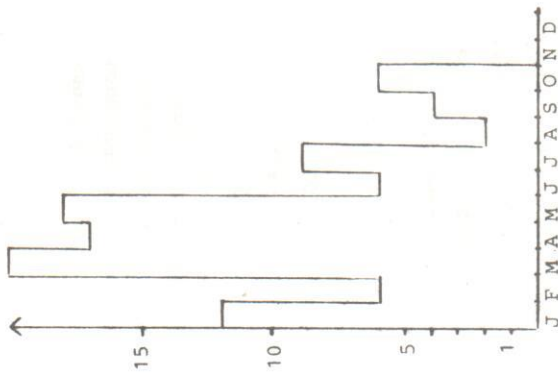
BERGFINK (*Fringilla montifringilla*). 12 ex inrapporterade från januari - februari, företrädesvis i Västerås stad. December gav 17 ex, de flesta vid Askö-Boda.

STEGLITS (*Carduelis carduelis*). Två häckningar rapporterade, båda från parker i Västerås centrala delar. Annars rapporterad från 14 lokaler under häckningstid. Största flocken, 25 ex sågs vid Skälbytippen, Badelunda 30.12 (LG).

VINTERHÄMPLING (*Carduelis flavirostris*). Fem observationer 31.1 - 6.4 vid Asköviken. Maximalt 18 + 40 ex 31.1 (DG,ML). Fem observationer av enbart småflockar vid Asköviken 7.10 - 19.11. Tre vinterfynd: 25 ex Önsta-Gryta 3.2 (GL), åtta ex Kurökorset, Ängsö 5.12 (ÅB) och två ex Asköviken 26.12 (NB).

KORSNÄBB (*Loxia curvirostrata/pytypsittacus*). Ett ovanligt gott korsnäbbsår, hela 100 observationer har rapporterats. De flesta fynden gjordes under första halvåret, medan andra halvan blev ganska skral. Fynden redovisas månadsvis i figur 7. Största flockarna: 50 ex Asköviken 10.1 (GF), 37 ex Toftsjön 27.9 (TG) och 30 ex Långholmen, Ängsö 5.6 (MG).

BÄNDELKORSNÄBB (*Loxia leucopteria*). Två juv sågs vid Asköviken 22.9 (MG). Första fyndet i kommunen sedan 1979.

Figur 7. Månadsvis fördelning av korsnäbbobservationerna i Västerås kommun 1984.

ROSENFINK (*Carpodacus erythrinus*). Totalt har 21 sjungande fåglar rapporterats utanför Askövikens, samtliga i Mälaronrådet, så när på ett ex som sjöng vid Svanå. Rosenfinkarnas geografiska fördelning ses i figur 8.

TALLBIT (*Pinicola enucleator*). Ett ex sågs vid Askövikens 18.11 (HOH). LAPPSPARV (*Calcarius lapponicus*). Nio observationer 31.3 - 13.5 de flesta vid Askövikens, som mest 14+4 ex 11.4 (MG). Åtta observationer av enstaka ex 26.8 - 17.9, även här var majoriteten vid Askövikens.

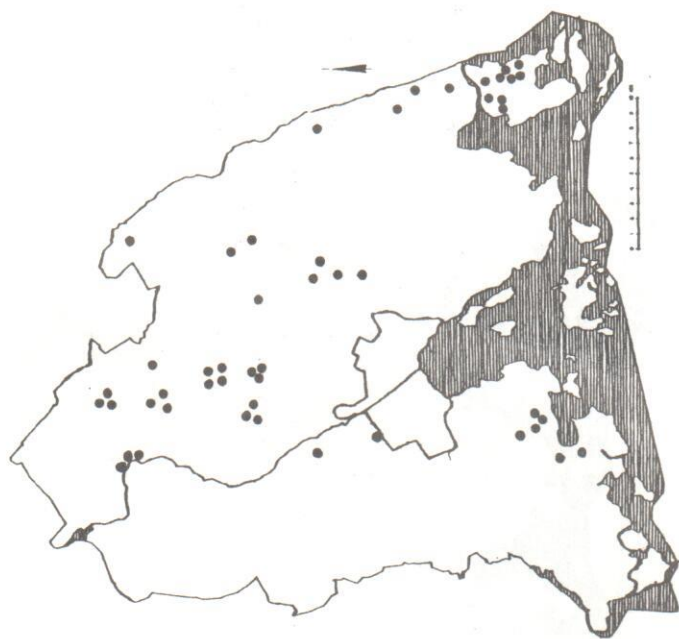
SNÖSPARV (*Plectrophenax nivalis*). Fyra vinterfynd: 10 ex Trådarängarna 1.1 (TS), sju ex Kvarnberget, Askövikens 6.1 (HOH), tre ex Hasselbacken, Irsta 7.1 (TS) och tre ex Olsboberget, Ångsö 21.1 (NB,NL). I övrigt 15 vårobserverationer, som mest 500 ex Boda 31.3 (DG,ML) och sex höstobservationer av småflockar.

Figur 8. Rosenfinken i Västerås kommun 1984. Prickar anger angivet antal sjungande hanar.

ORTOLANSPARV (*Emberiza hortulana*). När tofsvipen och storspöven inventerades 1984 kom även ortolansparven med som något av en gratisart. Totalt noterades 49 sjungande ortolaner i kommunen. Dessa fördelade sig enligt följande: Skerike (2), Ångsö (9), Dingtuna (2), Barkarö (3), Romfartuna (17), Tillberga (1), Sevalla (1), Tortuna (2), Badeiunda (4), Björksta (4), Haraker (3) och Rytterne (1). Se figur 9.

SÄVSPARV (*Emberiza schoeniclus*) I januari sågs arten tre gånger vid Ångsö och i februari en gång vid Askövikens. Från december finns sju fynd, de flesta från Askövikens. I samtliga fall rörde det sig om enstaka fåglar.

Figur 9. Ortolansparven i Västerås kommun 1984. Prick anger sjungande hane.

OBSERVATÖRER

AFA Anders F Andersson	MK Magnus Karlsson
AL Anders Lindell	ML Magnus Liljefors
ARA Anders R Arnell	MR Magnus Rehnberg
BE Bjarne Eriksson	NB Niclas Backström
BK Bo Kumlin	NL Niclas Lundh
DG Daniel Green	PJT Pentti Tatti
FB Fredrik Backström	PK Pekka Kuljunlahti
GL Gunnar Lignell	PM Per Magnusson
HL Hans Larsson	RK Roif Kumlin
HOH Hans-Olof Hellkvist	RL Richard Lager
JD Jonas Danielsson	TB Tommy Bengtsson
JR Jonas Rehnberg	TG Tomas Gustavsson
KJ Kjetil Jensen	TH Tony Haglund
LD Lars Dahlberg	TS Thomas Skoglund
LG Lennart Gladh	YC Yvonne Claesson
MG Martin Green	ÅB Åke Berg
MH Magnus Henriksson	ÖD Öyvind Dösslund

EXKURSIONSRAPPORTER

TORÖEXKURSIONEN 17.2

Anna Karin Olsson

På televerkets parkering har 11 personer samlats i kylan kl 6 på morgonen för att åka till Torö. Termometern visar på ca 15 minus-grader och de flesta ser ut att ha uppbringat hela förrådet av ylle-tröjor och Helly-Hansensockor.

Kl 9 är vi framme. Isen ligger tjock och det går att gå ända ut till Landsort. Vädret är så gott som perfekt; himlen är molnfri och endast ett lätt soldis försöker hindra solstrålarna från att nå ner och värma våra köldbitna kinder. Ett stycke ut möter oss nämligen en kall nordanvind på 6 - 7 m/s.

Några hundra meter ut på isen hittar vi ett av offren för den stränga vintern, en ihjälfrusen storskarv. Kylan har gått hårt åt sjöfågeln och speciellt skarvarna har svårt att klara sig. I skydd av ett skär sätter vi oss och fikar. Piötsligt ropar någon: ÖRN. Och mycket riktigt så glider en havsörn förbi på låg höjd precis över våra huvuden. Den cirklar några varv och försvinner sedan ut över isen. Vi knallar vidare till N. Landsort, här börjar råken som sträcker sig fyra km bort ända till Lansorts sydände. Tubkikarna plockas fram och vi hittar ca 400 vigg och alfågel, en hel del små- och storskrak, knipa, några tobisgrisslor (varav en glider omkring i sakta mak på ett is-flak och putsar sig), fem huttrande storskarvar och två knölsvanar.

Efter en stund uppenbarar sig även två havsörnar ute på isen och vi får bevittna något ganska märkligt. Den ena av örnarna skrämmer upp en flock vigg. En vigg kommer på efterkälken och till synes utan minsta ansträngning glider örnen ikapp och kniper den i flykten. Det tar en stund för oss att smälta den synen. Till sist börjar kylan göra sig påmind och vi känner oss rätt nöjda med dagen. Precis innan dyker en liten sot fågel upp i kanten på råken. Det visar sig vara en salskrakhona. På väg tillbaka till bilarna får vi veta att det är längst ut vid sydspetsen som de verkligen stora mängderna fågel ligger. Men vi gräver inte ner oss för det utan åker tillbaka hem efter en mycket lyckad dag.